METROPOOL
REGIO
EINDHOVEN

Metropoolregio Eindhoven
040 259 45 94
info@metropoolregioeindhoven.nl
www.metropoolregioeindhoven.nl

Bezoekadres
Raiffeisenstraat 18
5611 CH Eindhoven
Postadres
Postbus 985
5600 AZ EINDHOVEN

Aan Colleges van burgemeester en wethouders en de gemeenteraden van de 21 deelnemende gemeenten

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk	datum
		100176-4318/RLI/WBR	28 september 2026

onderwerp
Overgangsregeling Enexis en ontwikkelingen Brainportaanpak Netcongestie

e-mailadres
[redacted]

Geachte colleges en raden,

De afgelopen maanden hebben we u via een aantal informatiebrieven geïnformeerd over de problematiek rondom netcongestie in onze regio en de crisisaanpak die we vanuit de regio hebben uitgewerkt[1]. Daarnaast hebben we op 23 september een raadsledenbijeenkomst georganiseerd om uw raadsleden bij te praten over de volle breedte van het regionale programma Energietransitie en de Regionale Energiestrategie (RES) 2.0.

Met deze informatiebrief nemen we u mee in de voortgang van de crisisaanpak netcongestie en het bijbehorende maatregelenpakket, met in het bijzonder aandacht voor de recente informatie over de overgangsregeling van Enexis.

Consequenties van de netcongestie voor de woningbouw in de regio
In onze informatiebrief van 9 juli 2026 hebben we u geïnformeerd over de potentiële impact van de netcongestie op de woningbouw. Helaas moeten we constateren dat de situatie nog nijpender is dan eerder werd gedacht. Op dinsdag 22 september jl. zijn alle gemeenten geïnformeerd over de resultaten van de overgangsregeling van Enexis. Deze overgangsregeling is een tijdelijke regeling waardoor woningbouwprojecten onder bepaalde voorwaarden een aanvraag konden indienen voor een stroomaansluiting, voordat andere regels gaan gelden door het nieuwe prioriteringskader van de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Informatie over dit inmiddels afgelopen proces kunt u vinden op de website van Enexis[2].

De gemeenten in de MRE hebben voor 31.609 woningen een aanvraag ingediend, waarvan de aanvragen voldeden aan de criteria. Slechts 7.802 woningen (25%) van deze aanvragen kunnen op dit moment nog worden aangesloten door Enexis op basis van de huidige netcapaciteit. Voor 23.807 woningen (75%) betekent dit dat ze op de wachtlijst voor geprioriteerde aanvragen worden

[1] Informatiebrief Ontwikkelingen Netcongestie in de MRE 16 april 2026, Informatiebrief Netcongestie MRE 9 juli 2026
[2] Overgangsregeling voor concrete woningbouwprojecten | Enexis Netbeheer

geplaatst en pas aangesloten kunnen worden als er capaciteit op het net vrijkomt. Aangezien de afgelopen jaren gemiddeld zo'n circa 5.000 woningen per jaar zijn opgeleverd, zijn de gevolgen van deze beperkte aansluitmogelijkheden fors, tenzij er op korte termijn aanzienlijke doorbraken worden gerealiseerd. Tegelijkertijd zien we dat het aantal goedgekeurde aanvragen per gemeente in de regio sterk verschilt.

Resultaten overgangsregeling Enexis per gemeente

	Wel ruimte	**Geen ruimte**	**Totaal aangevraagd (en voldoen aan criteria)**
Asten	-	707 (100%)	707
Bergeijk	171 (37%)	291 (63%)	462
Best	-	2.457 (100%)	2.457
Bladel	928 (51%)	894 (49%)	1.822
Cranendonck	33 (20%)	130 (80%)	163
Deurne	-	764 (100%)	764
Eersel	103 (11%)	795 (89%)	898
Eindhoven	2.156 (17%)	10.845 (83%)	13.001
Geldrop-Mierlo	947 (91%)	98 (9%)	1.045
Gemert-Bakel	381 (38%)	618 (62%)	999
Heeze-Leende	76 (22%)	263 (78%)	339
Helmond	474 (24%)	1.490 (76%)	1.964
Laarbeek	174 (100%)	-	174
Nuenen	-	1.163 (100%)	1.163
Oirschot	1.170 (79%)	303 (21%)	1.473
Reusel-de Mierden	156 (42%)	212 (58%)	368
Someren	117 (60%)	77 (40%)	194
Son en Breugel	-	129 (100%)	129
Valkenswaard	563 (83%)	119 (17%)	682
Veldhoven	353 (23%)	1.169 (77%)	1.522
Waalre	-	1.283 (100%)	1.283
Totaal	**7.802 (25%)**	**23.807 (75%)**	**31.609**

Nuances en samenhang met andere processen:

- De woningbouw valt hierdoor niet direct stil. Bovengenoemde getallen gaan puur om het aantal woningen die zijn aangevraagd gedurende de overgangsregeling. Voor projecten die gepland stonden voor realisatie in 2026, 2027 en deels in 2028 is vóór 1 juli 2026 al een stroomaansluiting toegekend door Enexis, onder de toenmalige voorwaarden van het ACM-prioriteringskader. Het gaat voor de regio om ruim 12.000 aansluitingen die in het proces vóór 1 juli zijn aangevraagd, waarvan ruim 7.100 nieuwe aansluitingen zijn (de rest bestaat uit verzwaringen). Een aanzienlijk deel van deze ruim 7.100 nieuwe aansluitingen zal bestaan uit nieuwbouwwoningen, maar het kan ook gaan om aansluitingen voor bijvoorbeeld laadpalen of bedrijfspanden. Gemeenten kunnen met informatie die ze zelf hebben zicht krijgen op de eigen situatie. Projectontwikkelaars/bouwers die van gemeenten vóór 1 juli een

huisnummerbesluit hebben gekregen, hebben er in de regel voor gezorgd dat de aanvragen in mijnaansluiting.nl zijn ingevoerd. Dit betekent dat gemeenten zelf, op basis van de hoeveelheid huisnummers die ze hebben afgegeven, een completer beeld kunnen krijgen over de aantallen aansluitingen voor nieuwbouw die wel door kunnen gaan.

- De overgangsregeling is voornamelijk bedoeld voor woningbouw die in de periode daarna moet worden opgeleverd. De startbouw hiervan begint echter wel in 2027/2028. De berichtgeving is dus nog steeds erg zorgelijk, ook omdat woningbouwcorporaties, ontwikkelaars, bouwpartners en andere belanghebbenden gebaat zijn bij duidelijkheid en zekerheid. We moeten er samen met onze partners alles aan doen om te voorkomen dat de woningbouw vanaf 2028/2029 gaat stilvallen. De Brabantse woningbouwcorporaties, ontwikkelaars en bouwpartners hebben daarom zelf een brandbrief gestuurd naar minister O'Sullivan van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO).
- De hoeveelheid aangemelde woningbouwprojecten bij Enexis voor de overgangsregeling is fors. Om onze doelen vanuit de Beethovenafspraken te halen moeten we nog circa 40.000 woningen planologisch mogelijk maken tot en met 2030. De aangemelde projecten in combinatie met het al onderhanden werk bij Enexis zou dit doel in grote mate realiseren. Tot op heden hebben we als regio deze beoogde realisatiesnelheid nog niet gehaald.
- De cijfers van de overgangsregeling zijn gebaseerd op de huidige staat van het elektriciteits-netwerk. Hierbij is nog geen rekening gehouden met aanvullende maatregelen die we nemen in onze crisisaanpak. In sommige gebieden in de regio is de verwachting dat in 2027 (stations Eindhoven) en 2028 (station Best) extra capaciteit beschikbaar komt vanuit TenneT, al bestaat nog enige onzekerheid over de precieze beschikbare capaciteit op het onderliggende netwerk van Enexis. Het is de verwachting dat door deze netuitbreidingen alsnog een deel van de projecten die nu zijn afgewezen van stroom kan worden voorzien. Voor de netdelen gekoppeld aan de Eindhovense stations zal dit slechts een beperkt effect hebben. Voor het station in Best gaat dit wel fors extra netcapaciteit opleveren. De extra capaciteit die dan beschikbaar komt zal worden toegekend volgens het maatschappelijk prioriteringskader.
- In het nieuwe prioriteringskader van ACM vallen woningen en scholen onder categorie III van de prioritering. De woningen en scholen die geen capaciteit krijgen vanuit de overgangsregeling, liggen straks wel 'bovenop de stapel' van de wachtlijst als er extra aansluitingsmogelijkheden zijn voor categorie III projecten. De woningen en scholen die per 1 oktober worden aangeleverd in het 'eerder aanvragen'-proces, komen daarna in aanmerking.
- De informatie over de beschikbaarheid van netcapaciteit verandert regelmatig, bijvoorbeeld in het geval van deze overgangsregeling. Toch weten we steeds beter op detailniveau wat wel en niet mogelijk is, bijvoorbeeld per regionaal middenspanningsstation. Ook de aankomende periode verwachten we nieuwe informatie. Rond half oktober heeft Enexis een eerste beeld van het 'eerder aanvragen'-proces, waarbij gemeenten vanaf 1 oktober capaciteitsverzoeken kunnen indienen voor toekomstige bouwprojecten (incl. maatschappelijke prioritering). Ook komt er meer duidelijkheid over de lopende aanvragen van o.a. Defensie, die een hogere prioriteit hebben (categorie II) dan woningen en scholen (categorie III). Tot slot presenteert TenneT dit najaar een nieuw congestierapport.

Crisisaanpak 'Kritieke netdelen Noord-Brabant'

Op 23 september heeft het eerste Bestuurlijk Overleg (BO) Netcongestie Noord-Brabant plaatsgevonden, waar het Rijk, de provincie Noord-Brabant, TenneT en Enexis, ACM, en de vier

Brabantse regio's een gezamenlijke crisisaanpak voor netcongestie hebben afgesproken[3]. Deze crisisaanpak richt zich op de kritieke netdelen in heel Noord-Brabant. We hebben in dit overleg diverse afspraken gemaakt, waaronder een verruiming van de financiële mogelijkheden van de netbeheerders, vergelijkbaar met de crisisaanpak in het FGU-gebied (Flevopolder, Gelderland, Utrecht). Voor onze regio hebben we al eerder specifieke afspraken gemaakt voor een pakket aan crisismaatregelen. Deze zijn opgenomen in de 'Brainportaanpak Netcongestie'. Onze regio loopt hiermee voorop in Noord-Brabant en het hele Enexis verzorgingsgebied. Afgesproken is dat maatregelen die in onze regio worden uitgewerkt worden opgeschaald naar de hele provincie, waarbij de MRE voorop blijft lopen in de crisisaanpak. In de week van 26 oktober komt een volgend BO Netcongestie om vervolgstappen te zetten.

De Brainportaanpak Netcongestie ligt op dit moment ook ter vaststelling voor bij de colleges van de 21 MRE-gemeenten. Na de vaststellingsprocedure door de colleges zullen we uw colleges en raden informeren over het maatregelenpakket.

Doorpakken in de uitvoering
Het is belangrijk om te blijven doorpakken en de uitvoering waar nodig op te schalen. In het komend halfjaar zullen we al ingrijpende maatregelen moeten gaan nemen. De belangrijkste maatregelen op de korte termijn zijn:

- ➔ Het is noodzakelijk om 'regelbare opwek' te gaan inzetten bij het beperken van de gevolgen van netcongestie. In de praktijk gaat het hier vaak om gasgeneratoren die, op momenten dat het noodzakelijk is, lokaal extra stroom kunnen opwekken en leveren aan het net. De inzet van batterijen is ook een potentiële oplossing, maar we zien in algemene zin dat de benodigde inzet in aaneengesloten uren vaak te lang is voor batterijen en Enexis weinig ruimte op het netwerk heeft om batterijen op te laden.
  In de komende maanden zullen gemeenten potentiële locaties aan gaan wijzen voor regelbare opwek. De gezamenlijke ambitie is om de eerste flextender (aanbesteding) van Enexis in het eerste kwartaal van 2027 af te ronden, zodat de eerste installaties in de winter van 2028-2029 in werking kunnen zijn. Hierbij wordt op dit moment uitgegaan van een vergunningsperiode van circa anderhalf jaar.
- ➔ De MRE en Brainport Development ondersteunen Enexis bij gesprekken met bedrijven, met als doel meer capaciteit vrij te maken via congestiemanagement. Op de zeer korte termijn ligt de prioriteit bij het ontsluiten van de tijdelijke inzet van flexibele 'assets' van bedrijven, zoals noodaggregaten, warmtekrachtinstallaties, etc. Gemeenten worden betrokken bij lokale gesprekken.
- ➔ Het is van belang dat gemeenten de benodigde procedures voor de realisatie van alle elektriciteitsinfrastructuur met prioriteit oppakken en waar mogelijk versnellen. Durf hierbij als gemeente ook kritisch te kijken naar de (kwaliteits)eisen die aan de netbeheerders worden gevraagd. De financiële en maatschappelijke kosten van vertraging gaan steeds vaker hoger zijn dan lopende inhoudelijke discussies binnen een project. Toekomstige aansluitingen hangen o.a. sterk samen met de realisatie van middenspanningsstations. Het Realisatiebedrijf MRE ondersteunt gemeenten en Enexis om de realisatie van deze middenspanningsstations in versnelling te brengen, ook binnen uw gemeente.

[3] Rijk en Noord-Brabant starten crisisaanpak voor kritieke delen van het elektriciteitsnet | Brabant

➔ We werken samen met het ministerie van BZK/VRO en Enexis om pilots voor netneutraal bouwen binnen grote gebiedsontwikkelingen te starten. Deze pilots moeten zorgen voor meer zekerheid voor de realisatie van de totale gebiedsontwikkeling, door deze minder afhankelijk te maken van de bestaande netcapaciteit. Ervaringen uit Utrecht laten zien dat dit gepaard moet gaan met aanzienlijke investeringen.
De nieuwe realiteit vraagt ook een nieuwe manier van werken. Netbewust bouwen zal de regel moeten worden en is een 'no-regret'-maatregel bij nieuwbouw. Een landelijke norm is voorzien via het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), en zal naar verwachting per 1 januari 2028 ingaan. Hoe eerder we netbewust bouwen als nieuwe standaard omarmen, hoe beter.

Bij de uitwerking van alle maatregelen betrekken wij relevante gemeenten, indien van toepassing. Vanuit de noodzaak om snel te kunnen handelen (crisisaanpak), kiezen we er echter bewust voor om een deel van de maatregelen regionaal voor te bereiden en de verschillende keuzemogelijkheden vervolgens voor te leggen aan de lokale bestuurders, zowel in kleiner verband als binnen onze regionale gremia. In de besluitvorming van concrete projectlocaties of soortgelijke afwegingen is de (grondgebied)gemeente altijd zelf aan zet, afhankelijk van waar de bevoegdheden zijn belegd (bijvoorbeeld de gemeenteraad in het geval van budgetrecht). Het Realisatiebedrijf MRE kan uw gemeenten hierbij op projectniveau ondersteunen.

Vervolgproces
In oktober gaan we met het Rijk en de andere partners in gesprek over de verdere uitwerking van de aanpak, onder andere tijdens het BO Brainport van 12 oktober en het BO Netcongestie in de week van 26 oktober. Wij zullen u over de uitkomsten van deze overleggen informeren, net als over aanstaande communicatie van onze partners. Denk bijvoorbeeld aan een relevante Kamerbrief vanuit het Rijk. Daarnaast organiseren we in oktober en november samen met Enexis diverse sessies voor bestuurders en ambtenaren van o.a. de poho's energietransitie, ruimte en wonen, en economie. In deze sessies wordt o.a. het meest recente inzicht gegeven in de geactualiseerde 'kasboeken' van alle verzorgingsgebieden in onze regio, en de meest kansrijke maatregelen die worden voorzien om de netcongestie in deze gebieden aan te pakken.

Op de MRE Regioconferentie van 28 oktober organiseren we een sessie over de crisisaanpak netcongestie. Tijdens deze bijeenkomst informeren we u als college- en raadsleden over de voortgang en de vervolgstappen, en is er ruimte om vragen te stellen. Een uitnodiging met het programma voor de Regioconferentie volgt. Mocht u tussendoor vragen hebben, dan kunt u uiteraard ook contact opnemen met uw eigen bestuurlijke verantwoordelijke op dit dossier.

Met vriendelijke groet,

het Dagelijks Bestuur
van de Metropoolregio Eindhoven,

[redacted]

J.R. [redacted] loem.